

Sammanfattning av måluppfyllelse och insatsportföljens genomförande

Översikt: Bedömning av måluppfyllelse och insatsportföljens genomförande per resultat						
Resultatområde 1: Demokratisk samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och jämställdhet		2011	2012	2013	2014	2015
Uppbyggnad av transparenta demokratiska institutioner, fria, oberoende medier och institutioner som verkar för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna	Bedömning av måluppfyllelse					
	Bedömning av insatsportföljens genomförande					
Ett växande demokratiskt, livskraftigt och pluralistiskt civilt samhälle i vilket människor organiserar sig fritt i politisk eller annan verksamhet, inklusive verkar för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna.	Bedömning av måluppfyllelse					
	Bedömning av insatsportföljens genomförande					
Resultatområde 2: Ökad tillgång till grundläggande social service för utsatta grupper och individer		2011	2012	2013	2014	2015
Ökad tillgång till grundläggande social service för utsatta grupper och individer	Bedömning av måluppfyllelse					
	Bedömning av insatsportföljens genomförande					

Sammanfattning av slutsatser och rekommendationer

Slutsatser och rekommendationer för resterande del av strategiperioden

- Stora delar av den nuvarande strategin är fortfarande relevant men som ambassaden tidigare har uttryckt behövs en ny strategi som bättre svarar upp mot de utvecklingsutmaningar som råder idag. Regeringen har den 16 april fattat beslut om anvisningar för Sida att utarbeta ett underlag för en strategi för perioden 2016-2020

Slutsatser och rekommendationer inför anvisningar för kommande strategi

Sammanfattning av slutsatser

- Stöd till demokratiska institutioner har gett delvis goda resultat, men en svag politisk reformvilja har haft en negativ påverkan.
- FN är en pålitlig partner som har uppnått särskilt goda resultat inom de sociala sektorerna.
- Civilsamhället är svagt och fragmentiserat och det är svårt att se hur det svenska stödet till civilsamhället har bidragit till de högt ställda målsättningarna i strategin.

Rekommendationer utifrån anvisningar för kommande strategi

Mot bakgrund av resultat av pågående program och de anvisningar som regeringen lämnat till Sida genom beslut 16 april om att utarbeta en strategi för perioden 2016-2020, förutser vi att förslag till verksamhet kan beredas vad gäller

- insatser inom demokratisk samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och jämställdhet
- insatser inom grundläggande hälsa vilket kan inbegripa social trygghet, stärkta hälsosystem och SRHR
- insatser för förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar. Här kan ingå stöd till förnybar energi och produktiva arbetstillfällen med fokus på kvinnor och ungdomar.
- stöd till angelägna institutionella och ekonomiska reformer, vilket kan inkludera begränsat samarbete med statliga institutioner för att stärka institutionell kapacitet, demokratisk insyn och en effektiv statsförvaltning
- en strävan att nå synergier med andra relevanta strategier såsom regional strategi för Afrika söder om Sahara samt strategin för forskningssamarbete
- Zimbabwes regering har vänt sig till internationella samfundet med en vädjan om humanitärt stöd för att möta en starkt ökad matosäkerhet i landet, bland annat orsakad av El Nino effekten.¹ Detta kommer att ställa krav på återupptaget humanitärt stöd till landet.

¹ OCHA HNO Draft March 2016

1. Kontextanalys

Den politiska och ekonomiska utvecklingen

Början av strategiperioden kännetecknades av en oberäknelig, dock försiktigt positiv, politisk utveckling. Samlingsregeringen Government of National Unity (GNU) med företrädare för ZANU-PF, MDC-T och MDC ökade möjligheterna för biståndsgivare att upprätthålla en konstruktiv dialog med reformvänliga aktörer inom staten och regeringen uppvisade försiktiga, men ändå konkreta åtgärder för större respekt för mänskliga rättigheter (exempelvis beviljades licenser för oberoende dagstidningar och fyra konstitutionella kommissioner upprättades enligt Global Political Agreement (GPA) rörande media, val, mänskliga rättigheter och anti-korruption).² 2011-2012 kännetecknades också av en fortsatt positiv ekonomisk utveckling vilket minskade behovet av humanitärt bistånd och gav utrymme för mer långsiktigt stöd inriktat på återuppbyggnad och utveckling.³ Landet präglades dock av utbredd korruption och fortsatt hög arbetslöshet.⁴ Parlamentsutskottet för en konstitutionsreform (COPAC) fungerade väl, även om logistiska, administrativa och politiska faktorer försenade processen med en ny grundlag.⁵ Detta påverkade måluppfyllelsen av biståndsstrategin negativt under 2012 då målet var att stödja en folkomröstning om konstitutionen samt allmänna politiska val, men båda dessa kom att skjutas upp till 2013.⁶

Den MR-kommission som upprättats under GPA hämmades under 2012 av att parlamentet inte stiftade den lag som skulle styra kommissionen.⁷ Det fanns även ett motstånd från regeringen och ZANU-PF ledda myndigheter mot lagstiftning och åtgärder för ett friare medieklimat.⁸ Civilsamhället kännetecknades under första delen av strategiperioden av pluralism, men tillväxten och livskraften kom att försvagas under senare delen av strategiperioden.⁹ År 2013 innebar slutet på ett politiskt kapitel och början på ett nytt i och med antagandet av en ny konstitution och genomförandet av allmänna val. Den nya, och väsentligt bättre, konstitutionen kom på plats efter en lugn och fredlig folkomröstning. Konstitutionen etablerade ett antal grundläggande rättigheter och potentiellt viktiga institutioner såsom nationella kommissioner för mänskliga rättigheter, jämställdhet samt fred och försoning.¹⁰ President-, parlaments- och lokalval hölls enligt valobservatörer under fria och fredliga former, dock ifrågasattes valens trovärdighet bland annat på grund av en svag väljarutbildning, undermålig väljarregistrering och underlåtenhet att göra röstlängden tillgänglig.¹¹ Valresultatet gav ZANU-PF 2/3 majoritet i parlamentet och ensam regeringsmakt.¹²

Under 2013 förvärrades den ekonomiska situationen på grund av stora och ökande utgifter för statsanställdas löner, stillastående skatteintäkter, utestående fodringar, begränsade utländska direktinvesteringar och dålig likviditet. Korruptionen var fortsatt mycket omfattande.¹³

Trots överenskommelser under GPA kom inga reformer av säkerhets- eller mediesektorn till stånd innan valet. Därmed kunde rättsväsendet fortsätta att användas som politiskt maktmedel, med hjälp av en korrupt polis.¹⁴ Alternativ dagspress fanns och ett fåtal fria radiostationer etablerades, men mediesektorn kännetecknades av själv censur, trots konstitutionens erkännande av yttrande- och pressfrihet.¹⁵ Civilsamhället var politiserat och generellt relativt svagt då organisationer antog en avvaktande hållning, och uppvisade en viss oro, inför vilken typ av politik som den nya regeringen

² Strategirapport september 2010-augusti 2011, s.17

³ Strategirapport september 2010-augusti 2011, s.17; Strategirapport september 2011-september 2012, s.17

⁴ Review of the Strategy for Swedish Aid Initiatives in Zimbabwe Jan 2011- Dec 2014

⁵ Strategirapport september 2011-september 2012, s.6

⁶ Strategirapport september 2011-september 2012, s.18

⁷ Strategirapport september 2011-september 2012, s.4

⁸ Strategirapport september 2011-september 2012, s.1

⁹ Strategirapport september 2010-augusti 2011, s.7; Strategirapport september 2011-september 2012, s.1

¹⁰ Strategirapport september 2012-september 2013, s.1

¹¹ Strategirapport september 2012-september 2013, s.1-2

¹² Strategirapport januari 2013-december 2013, s.1

¹³ Strategirapport januari 2013-december 2013, s.2

¹⁴ Strategirapport januari 2013-december 2013, s.2

¹⁵ Strategirapport september 2012-september 2013, s.2

skulle föra. Viss kränkning av mänskliga rättigheter förekom och även inom civilsamhället rådde därför självrensning inom politiskt känsliga områden.¹⁶

2014 blev sedan lite av ett förlorat år för demokratisk utveckling och social och ekonomisk återhämtning.¹⁷ I stor utsträckning präglades året av ett vänteläge efter antagandet av den nya konstitutionen, då processen för att anpassa lagarna till konstitutionen gick mycket långsamt. Kommissionerna under den nya konstitutionen led även brist på resurser och personal, vilket begränsade deras möjligheter att leverera på sina mandat.¹⁸ EU lyfte under 2014 delvis de restriktiva åtgärderna under artikel 96 av Cotonouavtalet med Zimbabwe, vilket öppnade upp för en mer normaliserad biståndsrelation och för ett närmande mot regering och myndigheter.¹⁹

Ekonomi fortsatte att stagnera under 2014 och fattigdomen ökade. Den informella sektorn fortsatte att växa parallellt med en ökad arbetslöshet (på över 50 %). Regeringen visade dock förnyat intresse för policyreformer för att hantera landets ekonomiska problem och det Staff Monitoring Program (SMP) som ingått mellan regeringen och IMF fortsatte att löpa.²⁰ MR-situationen var inte alarmerande men våldet låg nära ytan, med risk för att blossa upp.²¹ Ett fortsatt politiserat och generellt sett svagt civilsamhälle vittnade om övervakning och medielandskapet var i stort sätt oförändrat.²²

Under 2015 fortsatte den politiska situationen att vara osäker, med en splittrad opposition och en intern maktkamp inom ZANU-PF, där presidenthustrun Grace Mugabe seglat upp som en maktfaktor året innan.²³ En osäkerhetsfaktor som varit aktuell sedan valet 2013 är vad som skulle hända om det blev ett maktskifte inom ZANU-PF, givet president Mugabes höga ålder.²⁴

Den ekonomiska situationen fortsatte att förvärras och tillväxtprognosen skrevs ned från 3,2 till 1,5 procent. Företagsklimatet var dåligt och arbetslösheten fortsatte att öka till följd av den allt mer ansträngda ekonomin och regeringen hade svårt att betala offentliganställdas löner i tid.²⁵ Regeringen visade dock delvis på en ekonomisk reformvilja med exempelvis en plan för att betala av landets skulder.²⁶

Fortfarande förekom viss kränkning av mänskliga rättigheter, vilket fortsatte att bidra till att civilsamhället i viss mån tystades, särskilt i politiskt känsliga frågor.²⁷ Lagar som inte är förenliga med rättigheterna som fastställts i konstitutionen väntade fortfarande på att ändras eller tas bort. Den långsamma anpassningen av lagar till den nya konstitutionen begränsade dess möjlighet att bidra till en positiv utveckling. MR-kommissionen saknade fortfarande medel för att helt kunna fungera.

Situationen inom sociala sektorn

Tillgången till social service förbättrades under strategiperioden, dels på grund av att den ekonomiska situationen stärktes något 2011-2012 (efter den djupa ekonomiska krisen 2007-2009), men framförallt tack vare stöd från biståndsgivare som finansierade stora delar av sektorn.²⁸ Under strategiperioden flyttades stöd från direkt nödhjälp till återuppbyggnad av framförallt hälsosystemet.²⁹ Inskrivning i grundskolan var hög (94 % 2014³⁰), utan någon nämnvärd skillnad mellan pojkars och flickors närvaro. Antalet avhopp fortsatte dock att vara högre bland flickor i mellan- och högstadiet ofta till

¹⁶ Strategirapport september 2012-september 2013, s.2; Strategirapport januari 2013-december 2013, s.2

¹⁷ Strategirapport januari 2014-december 2014, s.3

¹⁸ Strategirapport januari 2014-december 2014, s.1-2

¹⁹ Strategirapport januari 2014-december 2014, s.2

²⁰ Strategirapport januari 2014-december 2014, s.2

²¹ Strategirapport januari 2014-december 2014, s.2

²² Strategirapport januari 2014-december 2014, s.5

²³ Strategirapport januari 2014-december 2014, s.1

²⁴ Strategirapport januari 2013-december 2013, s.4

²⁵ D-post HARA/2016-01-20/1020; D-post HARA/2015-12-22/1208

²⁶ D-post HARA/2016-01-20/1020

²⁷ EU Roadmap on CSO 2015

²⁸ Strategirapport september 2012-september 2013, s.10-11; Strategirapport januari 2013-december 2013, s.5

²⁹ Strategirapport september 2011-september 2012, s.10, 17; Strategirapport januari 2013-december 2013, s.2

³⁰ MICS 2014

följd av tidiga giftermål och tonårsgraviditeter.³¹ Tillgången till sjukvård, speciellt mödra- och barnhälsovård, ökade under strategiperioden b.la. tack vare regeringens försök att, med hjälp av biståndsgivare (inklusive Sverige), ta bort användaravgifter och att antalet läkare och annan hälsopersonal ökade.³² Detta bidrog bland annat till att mödradödligheten minskade.

Zimbabwes Human Development Index har under strategiperioden långsamt gått upp men fortfarande ligger landet lågt på rankningen, plats 156 av 187 länder.³³ Gender Inequality Index rankar landet på plats 112 av 149 länder, vilket innebär att stora ojämlikheter mellan könen kvarstår.³⁴ Den nya konstitutionen specificerar kvinnors rättigheter och öronmärker 60 platser i parlamentet till kvinnor för att öka deras politiska deltagande. Det bidrog till en ökning av kvinnliga parlamentariker från 18 % till 35 % i valet 2013. Samtidigt sjönk dock den kvinnliga representationen på lokal nivå från 19 % till 16 %. Landet upplever även andra jämställdhetsutmaningar; en studie visar att en tredjedel av flickorna utsätts för sexuellt våld innan de fyller 18 år och lika många är gifta vid samma ålder.³⁵

De sociala utmaningarna var år 2015 fortfarande stora och ökande på grund av svår torka. Regeringens budgetallokering till sektorn var fortsatt låg. Det gör att biståndet har en stor finansieringsroll och att en eventuell exit-strategi för givare är svår att se i nuläget.³⁶

Fattigdom och El Niño

Fattigdomen i Zimbabwe är mycket hög och utspridd. Enligt FN:s senaste uppskattning lever 72 % av befolkningen i fattigdom och av dem återfinns 76% på landsbygden. Extrem fattigdom återfinns hos 16.2 % av befolkningen. Zimbabwe är alltså tillbaka på samma fattigdomsnivåer som 1995 och en utbredd ojämlikhet accentuerar problemet. Landet är hårt drabbat av HIV/Aids, och antalet barn som är föräldralösa pga. HIV/Aids uppgår till 25%. Fattigdomen visar sig också i att en tredjedel av barnen på landsbygden lider av undernäring. Zimbabwe är ett av de värst drabbade länderna i södra Afrika av årets El Niño som är den starkaste och mest långvariga på 35 år. I februari utlyste regeringen katastroftillstånd pga. torkan. Zimbabwe Vulnerability Assessment Committee (ZimVAC) bedömer att 2.8 miljoner människor (30 % av den rurala befolkningen) kommer vara matosäkra fram till april 2016. Nivån av global akut undernäring (GAM) beräknas vara 5.7 % vilket är den högsta nivån på 15 år i Zimbabwe. Torkans effekter slår mot alla sektorer och förvärrar en redan osäker situation genom att öka det humanitära behovet av vatten, sanitet, hälsa, skydd och utbildning. UNICEF har visat att det finns ett samband mellan matosäkerhet och skolavhopp i Zimbabwe. De mest matosäkra distrikten rapporterar om en närvarograd på 70 % i skolorna jämfört med det nationella genomsnittet på 90 %. Överlag äventyras barns säkerhet i större utsträckning till följd av torkan. Kvinnor är även särskilt drabbade då de ofta bär ansvaret för att hämta vatten och nu behöver gå längre sträckor till vattenkällor. Vissa tecken tyder även på att psykiskt och sexuellt våld ökar med sämre levnadsförhållanden, t.ex. har det könsrelaterade våldet ökat i samband med torkan.

Givarkontexten

Inget bistånd har under strategiperioden kanaliserats via statens budget. Istället har de multilaterala organisationerna tagit på sig rollen som samordnare av biståndet, i nära samarbete med regeringen.³⁷ MR-övergreppen har minskat och den demokratiska utvecklingen tagit några steg framåt och EU har hävt de restriktiva åtgärderna under Cotonou avtalet, vilket givit vissa givare stöd att försiktigt närma sig ett samarbete med regeringen. Ambassaden har fört en dialog med Sida och UD för att stämma av den svenska hållningen vad gäller insatser som innebär ett närmande till den Zimbabwiska regeringen, bl.a. avseende dess ansvar för implementeringen av projekt inom den Världsbanksledda flergivarfonden ”Zimbabwe Reconstruction Fund”.

³¹ Strategirapport januari 2013-december 2013, s.15

³² Strategirapport januari 2014-december 2014, s.7

³³ <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/ZWE>

³⁴ <http://hdr.undp.org/en/composite/GII>

³⁵ National Baseline Survey of Life Experiences of Adolescents Report 2011

³⁶ Strategirapport januari 2014-december 2014, s.7

³⁷ Strategirapport september 2010-augusti 2011, s.14

Samtidigt har andra givare dragit ner på sitt bistånd till Zimbabwe och under 2015 fattade Danmark och Norge beslut om att stänga sina ambassader och fasa ut sitt bistånd, vilket gjort att Sveriges stöd nu utgör en större del av det totala biståndet till landet. Den arbetsfördelning, om än informell, som funnits mellan Sverige, Danmark och Norge försvinner och informationsutbyte och dialog kring olika utvecklingsutmaningar eller kring politik och ekonomi försvagas, vilket får konsekvenser för svenskt bistånd. Av de andra givarna är det främst USA (från cirka 191 MUSD 2011 till 174 MUSD 2014), Storbritannien (från cirka 220 MUSD 2012 till 168 MUSD 2014), Australien (från cirka 48 MUSD 2011 till 25 MUSD 2014) och Tyskland (från cirka 55 MUSD 2011 till 33 MUSD 2014) som dragit ner på biståndet.³⁸ Givarkontexten har annars överlag förändrats från att kännetecknas av humanitärt stöd till återuppbyggnad och utveckling.³⁹ Med minskade finansiella flöden till Zimbabwe ställs allt hårdare krav på olika mottagare att motivera och argumentera för stöd. Civilsamhället kommunicerar på olika sätt hur ett minskat bistånd negativt påverkar deras förutsättningar till ansvarsutkrävande, dialog och ”service delivery”.

EU gemensam programmering

EU-delegationen i Zimbabwe har en strategi för engagemang med civilsamhället. Strategin syftar till att harmonisera EU:s medlemsstaters stöd till civilsamhälleorganisationer i Zimbabwe, att öka transparensen samt ansvarsutkrävandet. Medlemsstaterna och civilsamhälleorganisationerna försöker bemöta faktorer rörande mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning, som till exempel respekt för rättssäkerheten, manövreringsutrymme för civilsamhälleorganisationer och att lagar ska harmoniseras med den nya grundlagen från 2013. Sverige har bidragit signifikant till vägen framåt genom att stötta civilsamhälleorganisationer som arbetar med rättshjälp, antikorruption, kultur, utveckling och främjande av medier.

2. Svenska biståndspolitiska prioriteringar

Rättighetsperspektivet

Ambassadens insatser genomsyras i möjligaste mån av de fyra principerna; ansvarsutkrävande, öppenhet, deltagande och icke-diskriminering. Ett konkret exempel är stödet till konstitutionsprocessen via UNDP som innebar att stödja lokala institutioner och strukturer för att effektivt planera, styra och samordna en deltagande och inkluderande process. Resultatet blev en trovärdig och folkligt förankrad grundlag. Inom ramen för stödet till konstitutionsprocessen betonade ambassaden tillsammans med de andra givarna i dialogen med UNDP och COPAC vikten av deltagande från marginaliserade och diskriminerade grupper⁴⁰. UNICEF:s landprogram⁴¹ har ett starkt rättighetsperspektiv i såväl utformning som genomförande. Genom det icke-öronmärkta stödet till landprogrammet har Sverige bidragit till att stärka efterlevnaden av Barnkonventionen i Zimbabwe. Vad gäller jämställdhetsarbete ger ambassaden stöd till riktade jämställdhetsinsatser, exempelvis till UN Women, SAfAIDS och ICLD⁴² vilka alla har ett stort fokus på kvinnors rättigheter och ”empowerment”. UN Women programmet ”Joint Program for Gender Equality” (JPGE)⁴³ har tydliga kopplingar till MR system och ansvarsutkrävande vad gäller kvinnors rättigheter. UNFPA:s SRHR program ”Integrated Support Program” har förbättrat kvinnors (inklusive marginaliserade kvinnor t.ex. exarbetare) och flickors tillgång till SRHR, och gett stöd till överlevare av könsbaserat våld.⁴⁴ Programmet uppnådde mycket goda resultat 2012-2015.

Sammanfattningsvis kan sägas att rättighetsperspektivet har bidragit till de positiva resultaten som har uppnåtts i Sektor 1: Demokratisk samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och jämställdhet och för den

³⁸ <http://devinit.org/#!/post/unbundling-aid>; OECD/DAC Aid at a glance

³⁹ Strategirapport september 2011-september 2012, s.17

⁴⁰ Strategirapport september 2010- augusti 2011

⁴¹ UNICEF, insats-id: 52120055

⁴² ICLD, insats-id: 52120078

⁴³ JPGE, insats-id: 52120071

⁴⁴ ISP Progress Report July to December 2015, insats-id: 52120085

mycket goda måluppfyllelsen under Sektor 2: ”Ökad tillgång till grundläggande social service för utsatta grupper och individer”.

Fattiga människors perspektiv på utveckling

Den insats där fattigdomsperspektivet tydligast genomsyrat programformuleringen och genomförande är UNICEF:s landprogram, och där specifikt kontantöverföringsprogrammet ”Cash Transfer Program”. Transfereringen riktar sig mot utsatta, ej arbetsföra hushåll som därmed har svårt till egen försörjning. Programmet har baserats på deltagande metoder, där information och synpunkter från fattiga människor avseende hur pengarna används har inhämtats. Såväl kontantöverföringsprogrammet som UNICEF:s landprogram som helhet har uppvisat mycket goda resultat.

Konfliktperspektivet

Zimbabwe tillhörde konfliktkategorin av länder under första delen av strategiperioden. De flesta av ambassadens insatser uttrycker en medvetenhet om miljön de verkar i och hur den kan påverka resultaten. Ofta uttrycks detta i formuleringen att om ekonomiska, politiska och sociala förutsättningar (”kritiska förutsättningar”) försämras riskerar resultaten att påverkas negativt. En djupare konfliktanalys saknas dock i flertalet insatser än så länge. Däremot finns det goda exempel på att ambassadens insatser har bidragit positivt till fred och försoning, framförallt stödet till konstitutionsprocessen, till tre sammanhängande valstödsinsatser samt stöd till kommittén för genomförande och övervakning av den politiska överenskommelsen ”Global Political Agreement” (JOMIC)⁴⁵.

3. Ekonomi

Belopp MSEK	Totalt strategibelopp* 1197 MSEK				
Utbetalat belopp totalt	1021 MSEK				
Kvarvarande belopp för resterande strategiperiod	176 MSEK				
Utbetalat belopp per resultatområde och år	2011	2012	2013	2014	2015
Demokratisk samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och jämställdhet	94	112	160	64	75
Ökad tillgång till grundläggande social service för utsatta grupper och individer	89	107	43	143	134
Totalt	183	219	203	207	209

*angivet i strategin

Kommentar: Givet slutsatserna från tidigare avsnitt och ambassadens vidhållande vid tidigare inspel inför formulerandet av en ny strategi kommer det bli en andelsminskning till demokrati/MR området och sociala sektorer om portföljen byggs ut med insatser inom miljö och grön ekonomi.

⁴⁵ JOMIC insats-id: 52120053

4. Bedömning av måluppfyllelse och insatsportföljens genomförande per resultat

4.1 Resultatområde 1: Demokratisk samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och jämställdhet

Bedömning av: \ År	2011	2012	2013	2014	2015
Strategieresultatens måluppfyllelse					
Insatsportföljens genomförande					

Ambassadens bedömning av färgerna är en sammantagen bedömning av måluppfyllelsen och portföljgenomförandet inom de två delresultaten. Under 2011-2012 uppnåddes goda resultat framförallt vad gällde öppnare och mer effektiva institutioner. Målet att stärka fria, oberoende medier kunde dock inte uppfyllas och stödet till civila samhället stärkte livskraften och pluralismen men knappast tillväxten av det civila samhället. En avstanning i konstitutionsprocessen hämmade portföljgenomförandet och delvis måluppfyllelsen. Strategieresultatens måluppfyllelse 2013 bedöms som gul då trots att mycket goda resultat uppnåddes i och med antagandet av en folkligt förankrad ny konstitution och att President- parlaments- och lokalval hölls under fredliga former, begränsades den av att det är svårt att se hur det svenska stödet till civilsamhället under 2011-2015 bidrog till de högt ställda målsättningarna i strategin. Portföljgenomförandet 2013 bedöms som grönt då den nya konstitutionen antogs och allmänna väl hölls under fredliga former. Ambassaden bedömer både måluppfyllelsen och genomförandet 2014-2015 som gul då goda resultat uppnåddes inom flertalet insatser men omfattande demokratiska reformer uteblev. En del insatser genomfördes med förseningar.

Uppbyggnad av transparanta demokratiska institutioner, fria oberoende medier och institutioner som verkar för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna

Portföljen har kontinuerligt kommit att anpassas till den förändrade kontexten i landet fram till valen år 2013 som utgör en vattendelare. Strategiperiodens första år präglades av förbättrade politiska och ekonomiska förutsättningar i Zimbabwe vilket bidrog till att måluppfyllelsen inom detta område var delvis god 2011-2012. Ett betydande stöd gavs till konstitutionsprocessen, till tre sammanhängande valstödsinsatser samt stöd till kommittén för genomförande och övervakning av den politiska överenskommelsen ”Global Political Agreement” mellan de tre regeringspartierna (JOMIC)⁴⁶. Det svenska stödet tog form av både biståndsmedel och engagemang i samordning och projektstyrelser⁴⁷. Stödet till författningsreformen bidrog till folkligt deltagande i processen (inklusive av kvinnorörelsen, minoriteter och funktionshindrade) och till utarbetandet av ett grundlagsutkast⁴⁸. En ny och väsentligen bättre konstitution kom efter en lugn och fredlig folkomröstning på plats. Konstitutionen etablerade ett antal grundläggande rättigheter och potentiellt viktiga institutioner såsom nationella kommissioner för mänskliga rättigheter, jämställdhet, antikorrupktion och fred och försoning. Sverige var den största av de 10 givarna till konstitutionsprocessen. Det svenska stödet till landets valkommission Zimbabwe Election Commission (ZEC) via UNDP⁴⁹ och Electoral Institute for Sustainable Democracy in Africa (EISA)⁵⁰, ökade kommissionens kapacitet att genomföra sitt mandat.

⁴⁶ JOMIC insats-id: 52120053

⁴⁷ Strategirapport sep 2010- augusti 2011

⁴⁸ Review of the Strategy for Swedish Aid Initiatives in Zimbabwe Jan 2011- Dec 2014

⁴⁹ UNDP/ZEC insats-id: 52120031

⁵⁰ EISA insats-id: 52120047

Detta bidrog till att 2013 års President- parlaments- och lokalval kunde hållas under fredliga former till skillnad från tidigare år. Vidare utförde regionala och lokala valobservatörer uppdrag med svenskt stöd.

ZANU-PF fick återigen egen majoritet i parlamentet i valet år 2013, vilket gav regeringspartiet ett stort inflytande över den demokratiska utvecklingen och respekten för mänskliga rättigheter från 2013 fram till rapporteringsperiodens slut. MR-situationen har inte varit alarmerande men skör och måste kontinuerligt bevakas. Övergrepp sker dock fortfarande och civilsamhället vittnar om övervakning och att våldet lätt kan blossa upp. Ambassadens direkta stöd till MR-organisationer är f.n. relativt begränsat.

2014-2015 kan sammanfattas som två år av väntan på mer genomgripande demokratiska reformer. Arbetet med att anpassa lagar till den nya konstitutionen gick frustrerande långsamt och inrättandet av de oberoende kommissionerna inom verksamhetsområdet⁵¹ gick trögt. Denna kontext begränsade vissa insatsers genomförande med negativa konsekvenser för måluppfyllelsen. Politiska interna spänningar, som delvis innebar hög omsättning av nyckelpersoner, ledde till att aktiviteter på bl.a. ministerier, kommunnivå och institutioner haltade. Den långsamma anpassningen av lagar till den nya konstitutionen och kommissionernas långsamma etablering har begränsat måluppfyllelsen i flertalet insatser. Ambassaden har haft svårighet med att identifiera och stödja nya initiativ då positiva förändringsaktörer inte klivit fram.

Under 2015 försköts parlamentets sammansättning ytterligare mot ZANU-PF i samband med oppositionens splittring där nya partibildningar inneburit fyllnadsval vilka övervägande vunnits av ZANU-PF. MDC-Ts bojkott av fyllnadsvalen och bildandet av nya partier har ytterligare spätt på oppositionens splittring och marginaliserat det ledande oppositionspartiet MDC-T. Det åttonde parlamentets till 60 % nya ledamöter är i stort behov av (relativt basal) utbildning för att förstå och kunna verka i sin roll, och utskottens lagstiftningsarbete behöver stärkas. För detta och som stöd för parlamentets representativa roll bidrar Sverige tillsammans med EU till ett parlamentsstöd via UNDP⁵². Under 2015 tredubblades antalet ”public hearings” och ett antal publika rekommendationer kom att influera de 12 lagar som parlamentet behandlade under 2015⁵³. Utbildningen av parlamentsledamöter börjar också ge resultat där antal motioner ökade markant 2015 som led i ledamöternas ökade förmåga och självförtroende att initiera debatt i parlamentet.⁵⁴ Sveriges långvariga stöd till oberoende valobservation via civilsamhälles-nätverket ZESN (”Zimbabwe Election Support Network”) har pågått under hela rapporteringsperioden. Under 2015 ackrediterades 278 valövervakare i ZESNs regi vilka övervakade och rapporterade från samtliga 24 fyllnadsval under året⁵⁵.

I november 2015 ingick Sverige ett avtal med Världsbanken om 43 Mkr till en nyinrättad Världsbanksadministrerad flergivarfond (Zimbabwe Reconstruction Fund, ”Zimref”)⁵⁶. I fonden ingår ett större program för offentlig finansiell styrning som väl svarar mot verksamhetsmålet om uppbyggnad av transparanta, demokratiska institutioner. Stödet verkar för transparens, ansvarsutkrävande och ökad kontroll av offentliga resurser, bl.a. genom stärkt finansiell kontroll och ökad finansiell transparens i budgetarbetet; förbättrad internrevision på ministerier; stärkt extern revision via den nationella revisionsmyndigheten; stärkt ansvarsutkrävande och kontroll via stöd till parlamentet bl.a. via ett nyinrättat budgetkontor som kan ge parlamentariker oberoende ekonomisk analys⁵⁷. Det är dock för tidigt att se några mer substantiella resultat av Zimref, inklusive PFM-stödet, ännu.

⁵¹ Kommissioner för val, mänskliga rättigheter, media, jämställdhet, fred- och försoning.

Antikorrupsionskommissionen har upplösts och ersatts av ett sekretariat.

⁵² VP 2016

⁵³ Insats-id: 52120087. Annual progress report, p. 6

⁵⁴ Insats-id: 52120087. Annual progress report, p. 15-16

⁵⁵ Insats-id: 52120040. Annual report, p. 18-19

⁵⁶ Insats-id: 52120093

⁵⁷ VP 2016

Målet att stärka fria, oberoende medier kunde inte uppfyllas under rapporteringsperiodens början p.g.a. motstånd från regering och myndigheter mot lagstiftning som öppnar upp för lokala radiostationer, en oberoende mediekommission, friare journalistik mm⁵⁸. Mediasektorn anses dock generellt ha blivit starkare, öppnare och mer pluralistisk under rapporteringsperioden, vilket är något som delvis kan härledas till svenska biståndsinsatser⁵⁹. Ett positivt resultat kunde rapporteras från Mediaprogrammet år 2013 då programmet bidrog till att tillförsäkra ett antal rättigheter i den nya konstitutionen, såsom yttrande- och mediefrihet och rätten till information.⁶⁰

Ambassadens jämställdhetsprofil är mycket tydlig och ett antal insatser har jämställdhet som utvecklingsmål med väl definierade resultatramverk. En av dessa är Joint Program for Gender Equality (JPGE)⁶¹ via UN Women. Programmet tar en holistisk ansats till flera av de jämställdhetsutmaningar som finns i Zimbabwe, genom att jobba med nationellt ansvarsutkrävande, kvinnors politiska deltagande och inflytande samt kvinnors ekonomiska aktörskap. Trots en långsam start samt en negativ inverkan på programmet av den politiska kontexten i landet har goda resultat uppnåtts framförallt vad gäller kvinnors ekonomiska aktörskap och jämställdhetsintegrering av nationella policies samt översyn av lagar⁶². Årsrapport för 2015 är dock ej ännu publicerad. Goda jämställdhetsresultat har även uppnåtts i stödet till Gender Links⁶³ och Swedish International Centre for Local Democracy (ICLD) vilka tillsammans bidrog till förbättrad jämställdhet mellan män och kvinnor på kommunnivå. Gender Links program har bidragit till att 58 lokala myndigheter har jämställdhetsplaner samt budgeterar enligt principen om jämställdhetsbudgetering. Samtliga lokala myndigheter där programmet har genomförts har även fokuspunkter för jämställdhet vilka har genomgått utbildning i hur jämställdhetsfrågor effektivt kan drivas. ICLDs program bidrog genom att stärka kapaciteten hos 24 kvinnliga lokalpolitiker. Efter genomfört program rapporterade samtliga deltagare att programmet har stärkt deras professionella kapacitet⁶⁴. Vidare ger ambassaden sedan 2015 ett stöd till organisationen SAfAIDS och Sonke Gender Justice för ett gemensamt jämställdhetsprogram. Programmet syftar till att kapacitetsstärka SAfAIDS och dess lokala partners att arbeta med några av de underliggande orsakerna till ojämlikhet mellan könen i Zimbabwe, exempelvis genom att arbeta med pojkar och män. Det är dock för tidigt att rapportera konkreta resultat från denna insats. Parlamentsprogrammets stöd till jämställdhet har bidragit till ett antal resultat; ”Zimbabwe Parliament Women Caucus” har i en konsultativ process utarbetat en ny strategisk plan samt en aktionsplan för nolltolerans av könsbaserat våld; två motioner avseende barns rättigheter och könsbaserat våld lades fram och debatterades i parlamentet under 2015. Förbudet mot barnäktenskap som antogs under 2015 kan också delvis attribueras till det ökade stödet till de nu 120 kvinnliga parlamentarikerna.⁶⁵

Ett växande demokratiskt, livskraftigt och pluralistisk samhälle i vilket människor organiserar sig fritt i politisk eller annan verksamhet, inklusive verkar för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna

Det svenska stödet till civilsamhället är begränsat och det är svårt att se hur det kan bedömas ha bidragit till de högt ställda målsättningarna i strategin. Stödet har bidragit till pluralism genom att ha nått en rad olika organisationer i olika delar av landet – och med olika mandat - men ambassaden kan inte belägga att stödet har ökat livskraften i ett politiserat och generellt svagt civilsamhälle.

⁵⁸ Strategirapport sep 2011- sep 2012

⁵⁹ Review of the Strategy for Swedish Aid Initiatives in Zimbabwe: Jan 2011- Dec 2014

⁶⁰ Completion report 2012- 2015 Swedish Media Development Programme, insats-id: 52120041

⁶¹ Joint Program for Gender Equality, insats-id: 52120071

⁶² Joint Program for Gender Equality, insats id: 52120071 First Progress Report May 2014 – Dec 2014

⁶³ Gender Justice and Local Government, insats-id: 52120058

⁶⁴ ICLD, insats-id: ICLD - 52120078 Programme Review Report 2014

⁶⁵ Insats- id: 52120087. Annual progress report, p. 23-24, 34.

Anti-korruptionsarbetet är centralt för att uppnå resultat under det här delmålet. Transparency International (TI)⁶⁶ uppnådde under rapporteringsperioden goda resultat i det svensk finansierade programmet⁶⁷, även om effekter i form av en mindre omfattande korruption i Zimbabwe ännu inte kan skönjas. Bland annat startades grupper för samhällspåverkan och ansvarsutkrävande. Organisationen är kompetent och driver anti-korruptionsagendan på bred front och med konkreta insatser. TI:s forskningsstudier har haft inflytande vid lagstiftning rörande pengatvätt och ökad transparens i gruvindustrin. En utvärdering från 2015 slår också fast att TI:s arbete med stor sannolikhet bidragit till en ökad frekvens av s.k. ”citizen journalism” som rapporterar på korruption, vilket i sig är ett viktigt resultat. Arbetet hämmas av en dåligt fungerande kommission för antikorrupption.

Övriga program inom sektorn har även bidragit till målsättningen. Exempelvis har Kulturfondens⁶⁸ bidrag till flera hundra organisationer och individer och organisationer inom kultursektorn möjliggjort för dem att uttrycka sig genom kultur⁶⁹. Det svenska stödet till Zimbabwe Election Monitoring Support Network (ZESN) hjälpte till att ge civilsamhället en röst i politiska processer⁷⁰. Sverige har även framgångsrikt gett stöd till och fört dialog kring viktiga, och ibland känsliga aktiviteter och rättigheter såsom observationer om politiskt våld, rättshjälp, könsrelaterat våld, och sexuell reproduktiv hälsa och rättigheter m.m.⁷¹.

4.2 Resultatområde 2: Ökad tillgång till grundläggande social service för utsatta grupper och individer

Bedömning av: \ År	2011	2012	2013	2014	2015
Strategieresultatens måluppfyllelse					
Insatsportföljens genomförande					

Insatsportföljen har anpassats under rapporteringsperioden för att möta de aktuella utmaningarna inom denna sektor. Sammanfattningsvis innebar anpassningen en tyngdpunktsförskjutning från humanitärt stöd 2011 till återuppbyggnad och mer fokus på utveckling 2012-2015. Vid strategiperiodens början rådde en social krissituation i landet till följd av den djupa ekonomiska krisen 2007-2008, men även p.g.a. svår torka och svag samhällsstyrning. Den sociala krisen visade sig bland annat i att ett minskat antal barn gick i skolan, mödradödligheten och undernäringen ökade, och tillgången till rent vatten minskade. För att vända de nedåtgående sociala indikatorerna riktades en stor andel av det svenska biståndet till denna sektor. Stödet har huvudsakligen kanaliserats via UNICEF, UNFPA och Afrikanska utvecklingsbanken.

Stödet till UNICEF har skett i form av icke-öronmärkt stöd till UNICEF:s landprogram⁷². Programmet täckte en rad viktiga aspekter (hälsa, utbildning, nutrition, HIV/Aids, barns skydd, socialt inkluderande samt vatten och sanitet) som alla har bidragit positivt till måluppfyllelsen om att öka den grundläggande servicen för samhällets utsatta. Samarbetet har fungerat bra och programmet kännetecknas av ett effektivt genomförande, något som varit särskilt möjligt genom flexibiliteten i det

⁶⁶ Transparency International Zimbabwe, insats-id: 52120045

⁶⁷ Evaluation of Sweden-Funded Transparency International Zimbabwe, period 2009-2014

⁶⁸ Culture Fund, insats-id: 27000290

⁶⁹ Review of the Strategy for Swedish Aid Initiatives in Zimbabwe Jan 2011- Dec 2014

⁷⁰ ZESN, insats-id: 52120040

⁷¹ Strategirapport jan 2013- dec 2013

⁷² UNICEF, insats-id: 52120055

svenska icke öronmärkta stödet till hela UNICEF:s landprogram. Bland annat har det svenska stödet bidragit till återuppbyggnad av hälsosystemet. I samarbete med hälsoministeriet och andra aktörer har UNICEF bidragit till ökad tillgång till gratis mödra- och barnhälsovård på landets hälsostationer, exempelvis genom att stå för löpande kostnader vilket inneburit att hälsostationerna kunnat avstå från att ta ut patientavgifter. Det har förbättrat mödra- och barnhälsan. Mödradödligheten har gått ner från 960/ 100 000 levande födda (2011) till 614/ 100 000 levande födda. Det är framförallt en stabil tillgång till läkare (minst tre läkare per distrikt), barnmorskor, utrustning och mediciner som har möjliggjort sänkningen.

Genom UNICEFs landprogram har även kontantöverföringar ("socialbidrag") getts till de mest utsatta, föräldralösa hushållen. Målet att nå 55 000 hushåll 2015 var på god väg att uppnås 2014 (2015 års rapportering har ännu inte inkommit). Den s.k. transitionsfonden inom utbildning har stött underfinansierade skolor och har möjliggjort för utsatta barn att gå i skolan genom bidrag. UNICEFs undervisningsfond finansierade under 2012 sex miljoner skolböcker för högstadiet över hela landet, inklusive 3200 böcker med blindskrift och 200 000 på minoritetsspråk⁷³. Det svenska icke öronmärkta stödet till hela UNICEF:s landprogram har genom sin flexibilitet ökat programmets effektivitet och möjliggjort finansiering och större påverkan avseende bl.a. policy, nationell kapacitet för datainsamling och studier (bland annat en nationell studie om funktionshindrades situation i Zimbabwe). UNICEF spelar en viktig roll inom ramen för en dialog med regeringen (Finansministeriet) om hållbarhet i sociala sektorer och hur finansiellt utrymme kan skapas för dessa sektorer i framtiden.

Den största framgången inom nutrition är att 93 % av alla hälsofaciliteter nu erbjuder behandling för allvarlig akut undernäring, vilket överstiger målet på 90 %. Detta är ett viktigt steg för att minska antalet småväxta till följd av undernäring i Zimbabwe (en siffra som gått ner från 35 % 2009 till 28 % 2014). UNICEF:s landprogram har bidragit till en minskning av andelen mor-till-barn överföring av HIV från 31 % 2009 till 10 % 2013. En faktor kan vara att tillgång till Anti-Retroviral Therapy (ART) för HIV-positiva gravida kvinnor ökat från 43 % 2013 till 79 % 2014.

En utmaning för UNICEF har varit att nå goda resultat inom födelserregistrering och att motverka barnäktenskap och tonårsgraviditeter. Ett stort framsteg vad gäller motverkandet av barnäktenskap togs däremot i början på 2016 när en enhällig författningsdomstol slog fast att ingen får ingå äktenskap, inte heller enligt traditionell rätt eller som följd av religion eller rit, före 18 års ålder⁷⁴. År 2015 var det sista året för UNICEF:s flergivarfonder inom sociala sektorer. De flesta flergivar-fonder fortsätter från 2016 med större betoning på utveckling snarare än transition. En ny Health Development Fund har initierats, vilken har som syfte att gifta samman UNICEF och UNFPA inom mödra- och barnhälsovård.

Det svenska stödet har bidragit till förbättrad sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), särskilt bland flickor och kvinnor. UNFPA:s "Integrated Support Program (ISP)"⁷⁵ som ambassaden gav stöd till 2012-2015 uppnådde under sin andra hälft mycket goda resultat när man lyckades komma ikapp efter ett initialt långsamt genomförande och mindre god målluppfyllelse inom vissa områden. I december 2015 hade 63 % av programmets indikatorer överträffat sina mål⁷⁶. Exempelvis överträffades målen för familjeplanering, livmoderhalscancer-screening, antal sexarbetare som behandlas för sexuellt överförbara sjukdomar, integration av SRHR/HIV service samt hjälp och service till överlevare av könsrelaterat våld. Programmet har även varit särskilt framgångsrikt med att nå ut till ungdomar och sexarbetare. Exempel på konkreta resultat under perioden 2012-2015 är; 294 hälsoarbetare fick utbildning i livmoderhalscancerundersökning och behandling; 92 270 ungdomar fick tillgång till familjeplanering vid ISP-stöttade kliniker; 106 248 sexarbetare nåddes med

⁷³ Strategirapport sep 2011- sep 2012

⁷⁴ D-post: HARA/2016-01-27/1003

⁷⁵ ISP, insats-id: 52120025

⁷⁶ ISP Progress Report July to December 2015

information om SRHR samt HIV prevention; 5230 hälsoarbetare tränades i integrerad SRH/HIV service, 14 740 överlevare av könsrelaterat våld fick juridiskt hjälp⁷⁷.

Efter ett stort kolerautbrott 2008 fanns ett akut behov av rehabilitering av system och kapacitet för elförsörjning, vatten och sanitet. En flergivarfond (Zimbabwe Programmatic Multi Donor Trust Fund, Zimfonden⁷⁸) för givarestöd sattes upp 2010 inom Afrikanska Utvecklingsbanken (AfDB) för att finansiera två större infrastrukturprojekt för reparation av befintliga anläggningar och återställa produktion och distribution av el och vatten & sanitet med syfte att förbättra den vardagliga livssituationen för befolkningen, bl.a. genom återuppbyggnad av infrastrukturen för vatten & sanitet i sex större städer runt om i landet. Sverige bidrar med 110 miljoner kronor av fondens 145 miljoner USD. En givargemensam ”review” genomfördes i augusti 2014, vilket kunde konstatera förbättrad implementering 2014 efter en initialt långsam implementeringstakt. Ambassaden var under 2015 ordförande i fonden tillsammans med Finansministeriet.

Det samlade stödet inom sektorn bidrar positivt till måluppfyllelsen om att öka den grundläggande servicen för samhällets utsatta. Många goda resultat har uppnåtts och det finns gedigna och väl presterande program. En utmaning för sektorn generellt är dess mycket låga nationella budgetallokering som till största del endast går till grundläggande löner. Inom Sveriges stöd till hälsosystemet, utbildning och skydd av barn har biståndet en central funktion som finansieringskälla. I takt med att landets ekonomiska situation fortsätter att förvärras minskar möjligheterna för att regeringen ska kunna ta ökat finansieringsansvar inom den närmsta framtiden. Uppdaterad statistik visar att stora grundläggande behov kvarstår de närmaste åren. De negativa effekterna av El Niño har drabbat landet hårt med svårt torka. Nutritionssiffrorna är på väg skarp nedåt och det finns indikationer på att landet är på väg mot en humanitär situation igen, vilken regeringen kommer ha svårt att finansiera p.g.a. av den negativa ekonomiska situationen i landet.

Ambassadens stöd till UN Resident Coordinators Office (UNRCO)⁷⁹ har bidragit till förbättrad koordinering av FN-organisationerna. Ett framstående resultat i detta stöd är framtagandet av den nya ZUNDAF som faciliterades av kontoret.

Insatser som adresserar arbetslöshet, kvinnors och unga människors ekonomiska situation har tillkommit för att svara upp mot en förändrad kontext och den ekonomiska krisen, exempelvis via International Youth Foundation⁸⁰ som hittills har nått ut till 10 000 ungdomar med utbildning i entreprenörskap och arbetsplatsförberedelse.⁸¹ En garanti har avtalats med USAID och Barclays Bank⁸². Syftet är att stimulera små- och medelstora företags tillväxt och i förlängning jobbskapande. Sidas medverkan innebar att programmet fick en tydlig jämställdhetsprofil. Detta är den första insatsen i portföljen som inte finansieras via traditionella gävomedel.

Ambassaden är öppen för nytänkande och till olika finansieringsvarianter för att bidra till utveckling men avsaknaden av en relevant strategi hämmar möjligheterna till djärvare pilot-initiativ. Ambitionen måste därför i det här läget vara att se biståndet som skapande av förutsättningar för ett mer flexibelt samarbete där också den privata sektorn kan bidra när möjligheterna ges längre fram.

⁷⁷ ISP Progress Report July to December 2015

⁷⁸ Insats ID 52120000

⁷⁹ UN Coherence Effort, insats-id: 52120049

⁸⁰ Zim Works Phase II, insats-id: 51260003

⁸¹ Bi-weekly Update – 22/03/2016

⁸² Guarantee to Barclays, insats-id: 54020176

Indikatorer	Utgångslägg e 2009	Utfall 2014	Det svenska bidraget 2015	Mål 2020
Antal flickor och pojkar (mellan 12-23 månader som är fullt vaccinerade.	37%	69%	Ca 5% ⁸³	75%
Antal förlossningar med barnmorska/på institution	60%	80%	Ca 5% ⁸⁴	85%
Antal kvinnor och män som har tillgång till preventivmedel	58% (2011)	67%	Ca 20% ⁸⁵	68%
Antal flickor och pojkar som fullföljer grundskolan (primary education)	43%	98%	Ca 5% ⁸⁶	
Antal flickor och pojkar som fullföljer högstadier (secondary education)	44%	57%	Ca 5% ⁸⁷	

5. Synergier med andra strategier

Utbetalt belopp inom andra anslagsposter [*] som gick till landet/regionen 2015:	31.4 MSEK
Humanitära insatser, ap. 1	0.9
Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället, ap. 5	30.5
Forskningssamarbete, ap. 32	
Garantier	178 500 000 ⁸⁸

Ambassaden samverkar regelbundet med det regionala SRHR teamet på Ambassaden i Lusaka. Samverkan har stärkts under 2015 då ambassaden gick in med ett stöd till ett nationellt SRHR program⁸⁹ med SaFAIDS och Sonke Gender Justice, vars regionala program sedan många år stöds av ambassaden i Lusaka. Samverkan har exempelvis tagit form av nära korrespondens mellan programhandläggare i Harare och Lusaka under beredningen men även regelbunden kontakt under implementeringen, för att dela lärdomar och försäkra att ingen duplicering av aktiviteter och budgetposter sker. Gemensamma fältresor har även genomförts. Samverkan har också inneburit besök till det regionala teamet. Vidare får Zimbabwe stöd genom Globala Program, exempelvis H4+. Dock är detta inget ambassaden följer dagligdags.

⁸³ Sverige bidrar ca 65 MSEK per år till UNICEF:s årliga kostnad för sitt landprogram som är ca 1 400 000 000 SEK

⁸⁴ Sverige bidrar ca 65 MSEK per år till UNICEF:s årliga kostnad för sitt landprogram som är ca 1 400 000 000 SEK

⁸⁵ Sverige bidrar med ca 21 MSEK per år till UNFPA/ISP programmets årliga kostnad som är ca 102 MSEK

⁸⁶ Sverige bidrar ca 65 MSEK per år till UNICEF:s årliga kostnad för sitt landprogram som är ca 1 400 000 000 SEK

⁸⁷ Sverige bidrar ca 65 MSEK per år till UNICEF:s årliga kostnad för sitt landprogram som är ca 1 400 000 000 SEK

⁸⁸ Sidas budget för garantin, insats-id: 54020176. Se sidan 14 av strategirapporten för mer information.

⁸⁹ Changing the Rivers Flow for Young People in Zimbabwe, insats-id: 51260000

6. Givarkontext

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten 0%	Sveriges andel av totala biståndet utgör 4.8%
Givargemensam samarbetsstrategi: finns ej	Gemensamma EU-strategin gäller 2014- 2020 Status på EU-gemensamprogrammering: se under 1) Kontextanalys
De fem största givarna (organisationer och/eller länder) är: 1. USA (173.9 MUSD) 2. Storbritannien (168.1 MUSD) 3. Globala Fonden (124.5 MUSD) 4. EU (72.9 MUSD) 5. Sverige (36.6 MUSD)	Sverige är den 5:e störste givaren Av EU MS är Sverige den 2:e störste givaren

Sverige är den femte största givaren enligt OECD/DAC:s statistik. Baserat på OECD/DAC:s senaste statistik ovan uppskattas Sveriges andel av det totala biståndet till Zimbabwe 2014 vara 4,8 %. Statistik från Devinit från hela strategiperioden visar att givarkontexten inte ändrats nämnvärt sedan 2011. Sverige har gått från att vara den sjunde största givaren till att ha blivit den femte största givaren. Slutsatsen är att andra givare dragit ner på sitt bistånd till Zimbabwe vilket gjort att Sveriges andel av biståndet gått från att vara kring 4% till närmare 5 %. Sedan 2012 ses en minskning av det totala biståndet till Zimbabwe, från 1 miljard USD 2012 till 757,8 MUSD 2014.

I dagsläget kanaliseras inget bistånd via statens system, så har heller inte gjorts tidigare under strategiperioden. Stödet till Zimref via Världsbanken kommer dock påbörja mindre betalningar via staten i samband med att Banken initierar s.k. ”Recipient Executed projects” inom fonden.

7. Lärdomar och rekommendationer

7.1 Implikationer för omstyrning av innevarande strategi

Delar av strategin är fortfarande relevant men det behövs en ny strategi för att svara mot aktuella utvecklingsfrågor. Regeringen har den 16 april lämnat anvisningar till Sida att om att utarbeta underlag till en strategi för perioden 2016-2020.

Ambassadens nuvarande strategi har gett utrymme för flexibilitet vilket har varit en viktig bidragande faktor till att goda resultat har uppnåtts under strategiperioden. Särskilt goda resultat har uppnåtts i de insatser där ambassaden har engagerat relevanta partners som har kunnat samordna aktörer för institutionell reform och att återetablera service.⁹⁰ Modaliteterna som har använts har varit strategiska och till stora delar lämpliga vad gäller att arbeta med demokratisk samhällsstyrning utan att direkt engagera regeringen. Samarbetet med FN har fungerat väl.⁹¹ Verksamhetsområdet grundläggande social service är fortfarande högst relevant. Insatser som adresserar arbetslöshet, kvinnors och unga människors ekonomiska situation har tillkommit för att svara upp mot en förändrad kontext och den ekonomiska krisen.

7.2 Rekommendationer för kommande strategi

⁹⁰ Review of the Strategy for Swedish Aid Initiatives in Zimbabwe: Jan 2011- Dec 2014

⁹¹ Review of the Strategy for Swedish Aid Initiatives in Zimbabwe: Jan 2011- Dec 2014

Rekommendationer utifrån anvisningar för kommande strategi

Mot bakgrund av resultat av pågående program och de anvisningar som regeringen lämnat till Sida genom beslut 16 april om att utarbeta en strategi för perioden 2016-2020, kan vi förutse ett arbete med att pröva förutsättning för och bereda förslag till biståndsverksamhet vad gäller

- demokratisk samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och jämställdhet
- grundläggande hälsa vilket kan inbegripa social trygghet, stärkta hälsosystem och SRHR
- förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar. Här kan ingå stöd till förnybar energi och produktiva arbetstillfällen med fokus på kvinnor och ungdomar.
- stöd till angelägna institutionella och ekonomiska reformer, vilket kan inkludera begränsat samarbete med statliga institutioner för att stärka institutionell kapacitet, demokratisk insyn och en effektiv statsförvaltning
- att nå synergier med andra relevanta strategier såsom regional strategi för Afrika söder om Sahara samt strategin för forskningssamarbete

Zimbabwes regering har vänt sig till internationella samfundet med en vädjan om humanitärt stöd för att möta en starkt ökad matosäkerhet i landet, bland annat orsakad av El Nino effekten.⁹² Detta kommer att ställa krav på återupptaget humanitärt stöd till landet.

⁹² OCHA HNO Draft March 2016